

Den store hornugle i Danmark

Stor hornugle var omkring 1855 udryddet på Sjælland, og i juli 1884 blev den sidste rest af den oprindelige danske bestand udryddet, da de to unger af det sidste ynglepar blev skudt på reden nær den midtjyske by Tjele. Der skulle gå præcis 100 år, før arten atter blev truffet i Danmark, da et par i 1984 yngede i en grusgrav nær Gram i Sønderjylland.

Siden 1984 har arten spredt sig til hele Jylland, hvor der nu yngler 110-130 par. Det eneste fund af arten på Sjælland i nyere tid blev gjort i marts 1993, men viste sig at dreje sig om en fugl, der var undsluppet fra det såkaldte "Ørnereservat", en fuglepark i Nordsjælland. Derudover er der gjort enkelte fund på Falster, og her i 2024 har DOF's projekt-deltager Mads Syndergaard gjort det første fund af arten på Fyn – i form af en formentlig enlig, tudende han.

Genindvandringen er sket som et resultat af et omfattende udsætningsprojekt i Nordtyskland, hvorfra fuglene har spredt sig, og artens tilbagekomst er således ikke foregået helt naturligt. Derfor har DOF da også placeret stor hornugle i hele to forskellige kategorier på den danske fugleliste, dels i kategori B: Arter, der ikke er truffet spontant (naturligt) herhjemme siden 1950, dels i kategori C: Arter, som er indført af mennesker, men som nu har etableret en fritlevende og selvsupplerende bestand. På trods af at arten deler den sidstnævnte kategori med f.eks. canadagås, fasan og klippedue (tamdue), synes langt de fleste fugleinteresserede at opfatte den store hornugle som en art, der absolut er værd at få at se og/eller høre.

En af de største ugler

Arten er en af de største uglearter i verden med et vinge-fang på 160-188 cm, en længde på 65-70 cm og en vægt på

Fællesskab gennem fugle

Naturen har brug for al den hjælp, den kan få. Derfor samler jægere og fuglekiggere nu kræfterne og udvider samarbejdet for at styrke arbejdet for mere og bedre natur og artsforvaltning. For nogle kan det nok være svært at forestille sig, at fuglekiggere og jægere har noget som helst, de kan enes om. Men tværtimod er en mangfoldig natur med et rigt fugle- og dyreliv blandt de ting, de to grupper kan blive enige om.

Og det er vigtigere end nogensinde, at organisationer med ambitioner for naturen samler kræfterne frem for at stå i hver sit ring-hjørne og råbe.

Derfor udvider Danmarks Jægerforbund (DJ) og Dansk Ornitologisk Forening (DOF BirdLife) deres hidtidige samarbejde med et nyt, fælles projekt – "Fællesskab gennem fugle". Her er en ny spiller inviteret med på banen, Danske Herregaardsjægere (DH), som er ny partner i samarbejdet.

Sammen vil de tre organisationer nedbryde de indbyrdes fordomme og øge samarbejdet i alle led fra toppen af organisationerne til de frivillige kræfter, der skal mødes i det direkte samarbejde i naturen.

Projektet har fokus på en række udvalgte fuglearter, og stor hornugle er en af dem.

*Stor hornugle har generelt en lav ungeproduktion.
Her er dog et kuld på to.*

Fælles projekt

I dag udgør stor hornugle et af omdrejningspunkterne i samarbejdsprojektet "Fællesskab gennem fugle" mellem DOF, Danmarks Jægerforbund og Danske Herregårdsjægere. Som led i projektet, der er finansieret af 15. Juni Fonden, tilskyndes lokale fuglekiggere og jægere til sammen at registrere reder dels af stor hornugle, dels af duehøg, rød glente og ravn, som er nogle af de arter, der både konkurrerer med hornuglen og til en vis grad angribes af den i forbindelse med dens fødesøgning.

I Danmark foretrækker stor hornugle at yngle i grusgrave, tomme bygninger og i større skove, hvor den bruger gamle hejre- eller rovfuglereder eller yngler på jorden. De præcise redesteder hemmeligholdes for at beskytte arten, men der findes enkelte let tilgængelige opholdssteder for arten i form af fornævnte større bygninger, hvor mange fuglekiggere har fået arten at se.

Arten er en udpræget standfugl, men kan dog strejfe op til ca. 100 kilometer. I gennemsnit spreder ungfuglene sig 78 km fra deres udklækningssted, men større vandflader udgør barrierer for spredningen. Ungeproduktionen er generelt lav, men til gengæld kan de voksne fugle blive meget gamle. Den ældste registrerede store hornugle i naturen var således 19 år, mens arten i fangenskab kan blive helt op til 60 år gammel. I dag sker der en del trafikdrab, og en anden almindelig dødsårsag er kollision med elledninger. Generelt er bestanden desuden følsom over for vintre med langvarig, hård frost. ♦

Læs mere om
"Fællesskab
gennem fugle" her:
kortlink.dk/2qc6a

op til fire kg, og dens kraftige, dybe tuden kan høres fire kilometer væk. Denne tuden udgør da også ophavet til fuglens videnskabelige navn, *Bubo bubo*, hvorved arten er i selskab med bl.a. tranen (*Grus grus*) og hærfuglen (*Upupa epops*), der ligeledes har deres videnskabelige navn efter deres stemme. Det bedste tidspunkt på året at lytte efter arten er i januar-marts, hvor hannen er mest aktiv.

Legendarisk er også stor hornugles evne til at kunne tage bytte, der er for stort eller svært for andre ugler og rovfugle; bl.a. går den ikke af vejen for at tage pindsvin, katte og sågar duehøge. Faktisk er stor hornugle det eneste rovdyr, som æder mange pindsvin, og den sluger også nogle af pindsvinets pigge. Ud over pindsvin er de mest almindelige fødeemner dog ringdue, hættemåge, råge, brun rotte og mosegris. Store hornugler har i øvrigt tidligere været anvendt som "krageugler", en form for levende lokkefugle, som skulle lokke krager til for at mobbe uglen, så kragerne kunne blive nedlagt af jægere.

Stor hornugle er med sine op til 70 cm en af verdens største ugler.

